

Nr 72.

Av herr **von Friesen**, *angående utredning i syfte att trygga patenthavares rätt även under tider av krig eller krigsfara.*

Patent eller ensamrätt till teknisk uppfinning erhålles om denna är *väsentligen* ny. Patentet tillförsäkrar uppfinnaren-patenthavaren rätt att med uteslutande av andra ensam utöva den patenterade uppfinningen under viss tid. Denna tids längd varierar mellan 15 till 30 år i olika länder och är här i Sverige 17 år.

Sedan patentansökan inlämnats till och kvitterats av patentverket är uppfinnaren i fråga skyddad mot efterapning. Detta skydd gäller så länge behandlingen i patentverket pågår och består i den händelse att patent beviljas, som sagts, under 17 år.

Under denna tid erläggas årsavgifter, vilka stegras från kr. 10 till 300. Sammanlagt erläggas i årsavgifter 2 200 kr. Härtill komma anmälningsavgift, arvode till patentombud m. m., varför kostnaderna för ett patent och dess upprätthållande oftast uppgå till ett aktningvärt belopp. Uppfinnarna och patenthavarna riskera dock dessa belopp för att under de 17 år som patentet består vara skyddade mot efterapning och intrång. De räkna med att under denna tid få tillfälle att fullkomna och utnyttja uppfinningen samt njuta frukterna av sin skaparkraft genom en skälig vinst på nedlagt arbete och kapital.

Men förhållanden inträffa, vilka kunna förhindra patenttidens hela och normala utnyttjande, varvid en stor del av denna tid kan gå förlorad. Detta har uppmärksammats av myndigheterna i ett flertal länder, och man har där genom särskilda lagar tillförsäkrat patenthavaren möjlighet att få patenttiden förlängd med ett lämpligt antal år, när det kan bevisas att extraordinära förhållanden i väsentlig grad förhindrat ett normalt utnyttjande av patenttiden.

Sålunda stipulerar exempelvis

Dansk lag av den 21 juli 1942 bl. a.: »Løbetiden for ikraftværende Patenter kan af Patentkommissionen forlænges med et efter Kommissionens Skøn passende Antal hele Aar ad Gangen, naar det i en til Kommissionen derom indgiven Ansøgning sandsynliggøres, at ekstraordinære Forhold i væsentlig Grad har hindret en normal Udnyttelse af Patentet efter den 1 September 1939.»

Norsk lag av den 19 juli 1946 bl. a.: »For patenter som er i kraft kan den i patentlovens § 11 fastsatte lengste varighet (17 år) forlenges, når det godtgjøres at forhold som står i forbindelse med krigen eller okkupasjonen i vesentlig grad har hindret, i et tidsrom av minst 2 år, en under normale forhold påregnelig utnyttelse av patentet. Forlengelsen skjer for et eller flere år ad gången, og skal under ingen omstendighet tilsammen overskride det tidsrom hvori utnyttelsen har vært hindret.»

Belgisk lag av den 4 sept. 1946 bl. a.: »Alla de patentbrev, som ännu voro gällande den 1 sept. 1939 liksom de patentbrev, som lämnats i förvar mellan den 1 sept. 1939 och den 15 febr. 1945, vare sig i Belgien eller hos den specialjänst, som under landets ockupation existerade i London, kunna utgöra föremål för en ansökan ang. förlängd tidslängd, då till följd av krigstillståndet innehavarna av dessa brev eller deras rättsinnehavare ej ha kunnat exploatera eller låta dem normalt exploateras.»

De gångna krigsåren ha genom avspärrningen, beredskapstjänsten m. m. förorsakat många patenthavare mycket stort avbräck. Som exempel kan antagas, att en uppfinnare erhållit patent på ett oljeeldningsaggregat några år före 1939. Han startar tillverkningen, anskaffar lämpliga lokaler, verktyg, maskiner o. d. Aggregatet finner avsättning och verksamheten kommer i gång för att helt stoppas av oljeeldningsförbudet och avspärrningen 1940—1945. Under dessa fem år upprätthåller han sitt patent, kanske med stor ekonomisk uppoffring, för att nu åter vara i gång med tillverkningen. Han har då trots inbetalda årsavgifter förlorat fem år eller nära en tredjedel av patenttiden och bör i likhet med sina danska, norska m. fl. utländska kolleger tillförsäkras möjlighet att få sitt patent förlängt. Detta var endast ett exempel, och det finns säkerligen ett otal andra, där patenten äro baserade på en utländsk importvara, som ännu ej kan erhållas i nämnvärd utsträckning, trots att det är ett par år sedan kriget tog slut.

Vårt land lämnar icke sina uppfinnare och patenthavare denna förmån. Ett exempel härpå är följande skrivelse från kungl. patent- och registreringsverket:

»Till svar å Eder den 21 innevarande oktober till patent- och registreringsverket inkomna skrift meddelas, att patent meddelas för en tid av sju-tton år, räknat från den dag, då ansökningen inkom. Tilläggsopatent beviljas dock ej för längre tid än den, under vilken huvudpatentet gäller. Någon möjlighet att härutöver få patenttiden förlängd finnes icke.»

En sådan lag är därför synnerligen önskvärd även här. Med stigande konkurrens på världsmarknaden får våra uppfinnares verksamhet en allt större betydelse, varför det bör vara ett samhällsintresse att slå vakt om samt gynna och skydda svensk uppfinnarverksamhet till gagn för indu-

strien och hela näringslivet. Det faktum att vårt land icke direkt varit in-
draget i kriget bör icke avhålla lagstiftarna från att beakta åren 1940—1945
som fullt jämförbara med krigsår. Sålunda talar ju den danska lagen icke
om »krig» utan enbart om »extraordinära förhållanden» som hindrat nor-
malt utnyttjande av patentet.

Det torde med fog kunna göras gällande att liknande extraordinära för-
hållanden under angiven tid varit rådande även i vårt land.

Med stöd av vad som sålunda anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära
skyndsam utredning i syfte att på sätt närmare angivits i mo-
tionen trygga patenthavares rätt även under tider av krig eller
krigsfara.

Stockholm den 16 januari 1947.

Bertil von Friesen.